

Kıyamete Kadar Kardeşiz-3

Nureddin Yıldız'ın Bolu'da tertip edilen konferansıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Kardeşliğimizin, Allah'ın razı olacağı bir ibadet düzeyinde ve göklerden yeryüzüne rahmet inmesine vesile olacağı kalitede devam etmesi, kurallara uyup ellerindeki nimeti korumak bakımından müminlerin bileceği bir iştir: Kardeşliği zayi ederlerse rahmetten uzak kalacaklar, bir arada olamamanın bedelini bütün dünya müminleri ödeyecek ve ahirette de hesaba çekileceklerdir.

Her hâlükârda müminler, becerip takatlerinin yettiği miktarda kardeşliği canlı tutmak ve işe yarar hâle getirmek durumundadır. Sokakta yapamaz ama evde yaparlar, büyük yerlerde yapamaz ama küçük mekânlarda yaparlar; hiçbir yerde yapamazlarsa da mesela hacca gidip geldiklerinde, hatıra olarak anlattıklarının arasında "bilmem nerenin hacıları tavaf esnasında hep ayağıma basıyordu" diyerek kardeşliği kusurlu hâle getirecek cümle kullanmazlar: Yani böyle bir anlatımın uzun vadede müminler arasındaki kardeşliğe zararının dokunacağını bilir, uzağında dururlar.

Allah Teâlâ'ya bir kardeşlik tablosu göstermek zorunda olduğumuza göre bu, kendiliğinden oluşacak bir şey değildir, müminlerin eliyle tahakkuk edecektir. Yine namazı örnek verebiliriz ki namaz bir emirdir ama kendiliğinden kılınmaz, onu mümin kılar. Allah Teâlâ, Everest'ten Himalayalar'a kadar bütün dağların her sene gidip Kâbe etrafında dönmesini dilesse bu onun için zor bir iş değildi. Ama insanın, müminin tavaf etmesini istemiştir. Mesela müminlere bebeklerin ve kuşların aç kalmaması için yağmur yağdırmaları emrini vermemiştir, onu zaten kendisi yapmakta ve doğal olaylar içinde de o iş yürümektedir. Fakat müminin, hikmetini Allah'ın bileceği şekilde, açıkta bıraktığı ve iş listesinde olan amelleri yapması gerekiyor.

Kardeşlik de bunlardan biridir.

Müminler arasında sürekli barışı sağlayan ve kardeşliğin zedelendiği noktayı hemen tamir edecek bir anlayışın baki olması lazımdır. Kalplerin daima üflet hâlinde bulunması, müminlerin birbirlerine iyi düşünceler beslemesi gerekir. Dışarıya karşı söz birliğiyle bütün hâlinde olmak da bunun gereğidir. Demokratik bir sistemde yaşanıyor da olsa bir Müslüman, kullandığı oyun ümmetine maliyetini hesaplayarak adım atmalıdır, köyünün yolu yapılacak veya şirketine vergi indirim ihtimali var diye değil, söz konuşurken cümlelerinin maliyetini hesaplayacağı gibi. Derin düşünüp büyük yürümek önemlidir.

Ümmet projesinde yüz milyonlarca insanın beraberliği düşünülürken gerçekçi olunmalıdır. Bir milyarlık nüfusundan söz edilen büyük kitle ile bir müminin köyündeki iki yüz elli kişilik grup, aynı takva ölçüsünde ve aynı samimiyet duygularıyla olamaz. Bu imkânsızlık, Allah Teâlâ'nın onlardan topluca razı olduğunu bildirdiği ashab-ı kiramda dahi geçerliydi. Kaç sahabinin bir Ebu Bekir radiyallahu anha denk olduğunu söyleyebiliriz? Sayısız meleklerle birlikte ashab-ı kiram cemaatine namaz kıldıran Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ardında saf tutanlar arasında içki içeninden zinacısına, karısını dövenden haksız yere toprak gaspını şikâyet edene kadar her insan vardı.

Müminler bir tarağın dişleri gibi aynı olamazlar; günah işlemede de ibadetlerde de veya sosyal yaşantıda, düşünce dünyasında. Lâkin bu farklılık manzarasına karşın bir aradalığın bozulmaması, işte ümmet-i Muhammed olmanın manası budur. Ümmetin içinde düzeltilebilir durumdaki şeyleri düzeltmenin peşinde gayret göstermek, düzeltilemeyenleri ahiret hesabına bırakmak gerekir. Zira eğer fasıkları (çok günah işleyen) dışlamak yolu tercih edilse bunun beraberinde zulmedenleri, çekini ödemeyenleri, kul hakkı işleyenleri, sabah namazı kılmayanları da bu dairenin içine almamız gerekir.

Bu da ümmetin bir bölümünü atmaktır. Hâlbuki ümmetimize muhtacız ve -alkolikleriyle beraber- ümmetimiz büyüyecektir. Dünyada Allah adına cihat edip mücadeleyi kıyamete dek sürdürmek bu

şartlar altında gerçekleşecektir. Hatta o kadar ki Ömer bin Hattab radiyallahu anh zamanında Sad bin ebi Vakkas'ın kumandanlığında girilen Kadisiye savaşı, sarhoşluğu nedeniyle zincire vurulmuş bir adamın da katkısıyla sonuca ulaşmıştır.

Bizim 'ümmetin içindeki çürükleri ayırmak' gibi bir hakkımız söz konusu değildir. Diğer yandan hepten başıboş bir topluluk manzarası da tabii ki verilmeyecek, İslam'ın devletine kavuşup suçlar için tayin ettiği cezalar tahakkuk edince başıboşluk engellenecektir. O zaman sarhoşların hapsi, yalan konuşanların tedibi mümkün olacaktır ama şimdi sarhoşların ve yalancıların dışlanması, sadece dışlayanın meydanda kaldığı bir manzara doğurmaktan başka işe yaramaz.

Ters miktatılanmanın olduğu şartlarda da ümmetin büyümesi şöyle dursun, var olması dahi imkânsız hâle gelir.

Mücadele; hadis-i şerifin buyurduğu gibi elle, olmazsa dille, olmazsa kalple müdahale ederek yapılacak ve çok yönlü olarak sürdürülecektir ama alkolikleri dışlayarak değil. Bu müminler arasında bir iç sorundur ve insan, kaşındığında parmağını kesmez. Kaşınan parmak yalnızca kaşınır, sabredilir, en fazla ağlanıp sızlanılır. Hayatın her alanında sorunlu Müslümanlık sahipleri bulunacak, bir grup sürekli fazilete ve sünnetin esaslarına çağırırken birçok grup da boş verecek ama cenazesini Müslümanlar'ın kaldırmasını istemeye devam eden tavırda olacaktır. Zira kalbinde iman taşımaktadır.

Medine'de içki içen birini ashab-ı kiramın yakalayıp "utanmıyor musun Resûlullah'ın sağlığında, onun şehrinde içki içmeye" diyerek yorulmaya dövmeleri hadisesini hatırlayınız. Efendimiz aleyhisselam onları görünce, "siz ne yapıyorsunuz!" buyurmuş, "bilmiyor musunuz ki o adam beni sever; Resûlullah'ı seven birini nasıl döversiniz!"

Bu olaya ne denebilir?

Kimseyi atıp dışlamak kulların işi değildir. Dilediğini cehenneme atmak, istediğini arafta bekletmek Allah'ın işidir. Cennet de cehennem de onundur. Hiç kimse cennete tayin işlerinden sorumlu müdür gibi hareket edemez. Nerde kaldı ki kendi akıbeti hakkında bilgisi olmayan insan, başkalarının hayatıyla ilgili karar verebilsin.

Ümmet-i Muhammed'in birlik ve beraberlik meselesi, içimizde sarhoş veya kumarbaz birinin bulunmasından çok daha büyük bir konudur. Pireye kızıp yorgan yakacak basitliği göstermemelidir. Aksi takdirde yorganımız kalmaz. Ümmetimizin temel dinamiği olan 'ehl-i sünnet' itikadının mantığı şudur: Kâbe'mize doğru dönerek namaz kılan ve Müslümanlar'ın kestiği kurbanın etini yiyen herkes mümindir. Kiblemiz yönümüzdür, yönümüzde olanlayız ve o da bizdendir. Fertler arasındaki kalite farkı, kuzeye gidenlerle güneye gidenler arasındaki bir fark gibi değildir.

Özellikle günümüzün sorunlarının çözümüne yardımcı olması bakımından bir meseleye daha temas etmeliyiz. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem birden fazla kadınla evlenmiş olmasını, Âişe anamızla küçük yaşta yuva kurmasını, Beni Kurayza'da Yahudiler'i ihanetten öldürmesini müsteşriklerin mal bulmuş Mağribî gibi dillerine dolamalarının nedeni nedir? Mesela onun peygamberlik konumunun iptalini tasarlıyor olabilirler mi? Böyle bir umutları var mıdır?

Elbette hayır. Resûlullah Efendimiz'in peygamberliği olup bitmiş, Müslümanlar tarafından kabullenilmiştir. Öyleyse karşıdan gelen ısrarlı sorgulamalar niyedir? Müslümanlar'ın kabullendiği değeri lekelemek. Konuştukları sözleri tekrar ede ede yeni yetişen nesillerin "Peygamberim" derken ağzından bal akacak yerde bunu sıradanlaştırmış bir heyecansızlıkla söylemesini istiyorlar. Bu proje çok yavaş yürüyen bir bantta seyrettiğinden, etkisi hissedilir olmayabilmektedir. Lâkin hacca gidip Peygamber aleyhisselamın kabrini ziyaret ettiğinde dakikalarca gözyaşı döken bir Müslüman, geri döndüğünde sözelimi "yahu... Peygamberimiz de Âişe ile niye o yaşta evlendi ki..." diye rahat rahat bu nedenle konuşmaktadır.

Milyonlarca Müslüman ile uğraşıp baş etmek yerine onların göz bebeğiyle uğraşarak hepsini mecalsiz bırakmak daha kârlı gözükmektedir.

Peygamber aleyhisselam için geçerli olan bu gerçeklik, ümmet-i Muhammed'in âlimleri için dahi geçerlidir. Bir âlim, kötü bir sahne üzerinde yakalandığı veya üzerine iftiralar atıldığında, çürüyüp giden aslında o âlim kişiden daha fazlasıdır. O kimse zaten fanidir. Olsa olsa değeri düşmüş biri olarak birkaç sene daha ömür sürecektir. Bir gün bir âlimin, diğer gün başka bir âlimin kusurunun dile dolandığı toplumda konuşula konuşula yıpranmış âlimler bütününden Resûlullah aleyhisselama giden kanallar tıkattılır.

Gazvelerden birinde ashabın arasından bir zat çıkıp şaka yollu, “şu Kur'an okuyanlar da hep göbekli oluyor” dediğinde Allah Teâlâ'nın Tövbe suresinde o kişiyi imanının elinden gittiğiyle tehdit etmesi unutulmamalıdır. Çünkü hafızların göbekli olduğunu söylemek bir sonraki aşamada Kur'an okuyanların tembelliğini söyler. Âlimlerin yıpratılıp imha edildiği süreç, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ulaşılan kanalların yıpratılması demektir ve bu da bir sonraki adımda, “Resûlullah buyurdu ki” denildiği zaman “acaba ne buyurdu?” merakını yok edecektir.

Âlimlerin hatalarının gizli ortamlarda konuşulması, uluorta saçılmaması lazımdır. Mikrofonlar önünde 'kara listeler' açıklamamak ümmet adına düşünülmesi gereken bir hassasiyettir.

*

İdeal olan ile ameller bazında standardın ne olduğunu birbirine karıştırmamak gerekir. İmam Gazalî, İhyâü Ulûmi'd-Dîn kitabında helalin tarifini öyle bir yapmıştır ki adeta içinde hiç kireç olmayan akü suyundan söz etmektedir. Şayet Allah Teâlâ, helalin tarifi üzerinden müminlere hesap sorsa kimsenin cennete girmesi mümkün olmazdı. Hâlbuki amellerimizin açık haram olmaması ve bile bile farzın terk edilmemesi üzerinden değerlendirilmesi gerekir; bunun dışında herkes asrına ve şartlarına göre mücadele yürütür. Müminin varlığı bu mücadele içindir.

İmanımızda mükemmel bir anlayış gerekir, sonraki taksiti ileride ödemek üzere kısmî iman olmaz. Ameller ise bir mücadeledir ve ömrün sonuna kadar devam eder. Bu, insanın kendisinin umutsuz kalmasına karşı olduğu gibi insanlara bakarken de çok önemli bir noktadır. Altmış yaşındaki bir anne-baba, çocuklarını değerlendirirken onları kendi standartlarında namaz kılarken görmek istiyorsa bu yanlıştır. Kendisi altmış yaşında bir noktaya gelmişse çocuğun oraya gelmek için daha yılları var demektir. Bu açıdan tamah ve abartı, kökten kayıp nedeni hâline gelebilir.

İnsanların kıldığı namazın eğri büğrülüğünü eleştiren bir cami imamı, zaten öyle kılıyor olmalarının normallliğini takdir etmelidir ki düzgün kılabilseler imama ihtiyaçları olmazdı. Zaten imamın vazifesi düzgün namaz kıldırmak, namazı düzgünce göstermektir. Kemal arayışı sıkıntıya sebebiyet verir. Kemal beklentisi ve ideal anlamında varlığı, vakıyı reddetmekle aynı şey değildir.

Bu durumu şöyle örneklendirebiliriz: Ben imam-hatip lisesine girdiğim zamanlar hocalarımın bir kısmı, Ömer Nasuhi Bilmen'den ders okumuş kimselerdi. Bu hocalarımızın derste selamdan sonra ikinci cümlesi, “bu okulların sizin için açılması israftan başka şey değil, sizden talebe olmaz, ne imam ne hatip olursunuz...” türünden yakınmalardan ibaretti. Kendilerinin Ömer Nasuhi Bilmen ile pozisyonunu ister istemez mukayese eder, bize puan verirlerdi. Aradan yıllar geçtikten sonra yine karşılaştığımız o hocalarımız, bizden bir sonraki nesli görmelerinin üzerine bize, “meğer siz evliyadınız da kıymetinizi bilememişiz...” türünden cümleler söylediler.

Hâlbuki o ilk yakınmalar esnasında bizim belki onlara, “madem siz Ömer Nasuhi Bilmen'le o kadar güzel dersler işlediniz, niye siz de onun gibi olup bize aynı pozisyonu yaşatmıyorsunuz” dememiz gerekirdi. Madem Ömer Nasuhi Efendi 100, onlar 80 idi; onların 100, bizim 80 olmamız niye mümkün değildi? “Biz Ömer Nasuhi Bilmen'in önünde şöyle ederdik, böyle yapardık...” demek kolaydır ama

senin önündeki talebeler niye seni Ömer Nasuhi Bilmen gibi görmüyor? Rahmet ve bereketi biri tutup bıçakla kesmedi ya! İşte bu kısmın cevabını vermek kolay değildir.

Taşıyıcı misyonu sürdüremeyen biri, kabahati karşısında ilk bulduğu 'sonrakilere' yıkarak işin içinden çıkamaz. Ümmetimizin mevcut hâline bakıp önceki nesillerle kıyaslayarak "bu iş bitti..." gibi düşünürsek, büyüyecek fidan bizim ellerimizde kurur, maazallah. Rabbimiz bizi bugünler için yaratmışsa bugün, bu şuur canlı tutulacaktır. Yarın bu bilgileri bizden okuyan/dinleyen nesil, belki bizim ne talihli kimseler olduğumuzu bile düşünüp duracaklardır. Biz onlara göre adeta Medine devrini yaşıyor gibi olacağız. Ama onlar da biz de nihayetinde zamanımızın şartlarına göre imtihan olacağız.

Allah Teâlâ aynı imanı ve aynı ibadetleri, aynı insandan istemektedir.

Ashab-ı kiram bile bu farklılığı müşahede etmiştir. Abdullah ibni Ömer radiyallahu anhüma, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemden sonra en fazla altmış sene kadar yaşamıştır ama gençliğini anlatırken, "bizim zamanımızda" diyor, "bir Müslüman'ın cebinde parası varsa bunu diğer müminlerle ortak bütçe gibi görürdü; şimdise istiyorsun da kimse borç bile vermiyor. Ne kötü zamana geldik!"

Bu cümleyi söylediğinde İran fethedilip Müslümanlar'ın imkânları genişlemiş, ashabin ilk günlerindeki kıtlık ve zorluk şartları ortadan kalkmıştı. Elli yıl gibi bir zaman zarfında İbni Ömer'in gözleriyle izlediği bu fark, onu oturup ağlamaktan ibaret bir pasifliğe sevk etmemiş, ancak bir durumun aslını haber vermeyi de ihmal etmemişti.

Dolayısıyla ümmetimizin bugünkü manzarasına bakarak şom ağızlılığı seçmenin bir manası yoktur. Hakikaten berbat günlerden geçiliyorsa bizler de berbat günlerin uzmanınız, o kadar. Berbatlıkları giderecek olan bizleriz.

Kardeşliğin kıyamete dek canlı durması müminlerin en büyük emellerinden biridir. Günahından tövbe eden kardeşine tebrik için baklava ismarlayan biri bu nedenledir ki alnından öpüleceği iş yapmıştır. Kendi oğlu sigarayı bırakınca olduğu gibi sıradan bir mümin kardeşinin günahından döndüğünü görünce de yemek ismarlama heyecanı duymak kardeşliğin sevinçli manzaralarındandır.

Buna karşın birileri meydana çıkıp "tövbe etse bile o günahından dolayı cehenneme girecek!" tavrını sürdürebilir; ama mümin, en son kalan ve kardeşlik ruhunu yaşatmaya azimli olduğunu ispat eden biri olarak yaşadığını hissetmelidir. Bu nedenle tövbe edenin tövbesinden mutlu olmalıdır. Özür kabul etmelidir, özre anlayışla karşılık vermelidir. Aile içinde, hısımlar arasında veya akrabalar olarak da bu geçerlidir.

Allah'tan af bekleyen birinin kendisinin de affetmekle arası iyi olmalıdır, ümmet-i Muhammed'in kardeşliği pekişsin ve çirkinlikler çoğalmasın diye.

Bu minvalde müminin karakterinin, insanlara karşı perde mi projektör mü olduğu önemlidir. Herkes bu iki karakter özelliği veya üçüncü ihtimalle odun olarak yaşamak arasında bir hayat sürdürür. Müslüman'ın kabahatlerini örten mi o kabahatlere projektör tutan mı olduğu, her Müslüman'ın kendi içinde sorgulaması, davranışlarını ayarlaması gereken bir sorgudur. Birinin çirkin ve ahlaksız iş yapması linç edilmeyi hak ettiğini gösteriyor olabilir; ama o kötülüğün daha fazla yayılıp duyulmaması için ne yapılabileceğini araştırmak çok daha isabetli bir tercihtir. Kaldı ki aile içinde bile bu tercihin seçilebilmesinin zor olduğu bir zamanda yaşamaktayız.

*

Ümmet olarak içimizde alkolikler, hırsızlar da bulunuyor olması gibi 'içeriden' meselelerimiz, içimizdeki oturup kalkmalardadır. Mesela bir düğünde Allah'ın haramı işleniyor, kadın-erkek bir arada oturuluyorsa o düğüne gitmeyiz. İki camiden birindeki imamın şüphelendiğimiz hareketleri var ve

diğer imam daha takvalıysa takvalı olanı tercih ederiz. İç ayarlamalarımızda serbest davranırız. Fakat ümmet-i Muhammed adına kalemlerle, sözlerle, silahla, siyasî çalışmayla ve ticarî faaliyetle cihat yürütüleceği zaman hepimiz mümin kardeşler olarak tavır alırız. Bunu ehl-i sünnet ulemamız, her fask ve facirin arkasında cihada hazır olmak şeklinde ifade etmiştir.

Lider konumunda bir reisimiz var ve büyük bir günahı işlediğini biliyorsak ona tepkimizi gösterir, protestomuzu sergileriz. Ancak kâfirlere karşı tavır alınan bir pozisyonda liderliği sürüyorsa o zaman arkasından gitmekte tereddüdümüz olmaz. Örneğin Yezid, Peygamber aleyhisselamın sevgili torunu Hüseyin radiyallahu anhu şehit ettiği için kıyamet günü neler neler çekecektir, toprak olmak bile istemeyeceği muameleler görecektir. Fakat ashab-ı kiramın büyük isimleri onun komutanlığında İstanbul önlerine gelmiştir. Halid bin Zeyd radiyallahu anh bu sahabelerden sadece biridir. Öfkeleri yoğun biçimde vardı ama İslam adına cihat söz konusu olunca bunun ayrımını yapabildiler.

Müminler içerideki tartışmaları düşmanla karşılaştıkları anda da hesaplaşma konusu olarak devam ettirirlerse ümmet parçalanır. Kendi içlerindeki hesaplaşma, müminlerin kâfirler karşısında pozisyon almalarını engellemelidir. Kâfirler karşısında cihat da tabii ki gerek siyasî gerek kültürel sahalarda yürütülüyor olabilir.

*

Fıkıhın temel kurallarından biri de kesin bir şeyi şüphenin kaldıramayacağı kaidesidir. Yani öğle namazı için abdest alıp namaz kılmış birinin, aradan iki saat geçtikten sonra içine abdestinin bozulmuş olabileceği şüphesi doğunca abdest alması gerekmez. Çünkü abdest aldığını hatırlaması gerçektir, bozulmuş ‘olabileceği’ ise kesin bir gerçek değildir. Tereddüt, katî olanı gidermez.

Müslümanlar arasındaki alakada da durum budur. Bir müminin üzerinde “mıştı” veya “mış olabilir” türünden tahminlerle hesap yapıp tavır geliştirilemez. Bir şüphe üzerine bakışlar dizayn edilmez. Birbirimizin imanı katî bilimizdir; imansızlık da katî bilgi seviyesinde bilinmedikçe imansızlığa hükmedilemez.

Ashab-ı kiramdan son müçtehitler devrine kadar bütün ulemamız şunu düşünmüşlerdir: Bir insanın mümin olduğunu söylerken yanılmış olmak, kâfir olduğunu söylerken yanılmış olmaktan daha iyidir. Bu iki ihtimalin söylenmesinin yanlış olduğu sonuçları, birbirinin aynısı değildir. Kâfir olmakla itham edilen biri şayet müminse bu ağır bir yanılığdır. Buna karşın yanılığların müspet durumlar üzerinde gerçekleşmesi şüphesiz ki daha iyidir. Müslümanlar olarak birbirimizi tekfir ederken yanılıyorsak, Efendimiz aleyhissalatu vesselamın tarifiyle, “o söz boşa gitmez, sahibini bulur.” Dolayısıyla ya kâfir olmakla itham edene ya da karşısındaki meğer kâfir olmadığından, bu sözü söyleyene kâfirlik yapıp kalacaktır.

Bunun da yakın mesafeden bir mermere kurşun sıkmaktan farkı yoktur.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.